

Korte bijdragen

OPMERKELIJKE CONCENTRATIE JAGERS STERCORARIIDAE IN ZEEVOGELRIJK ZEEGEBIED TEN OOSTEN VAN ABERDEEN (SCHOTLAND), SEPTEMBER 1988.

REMARKABLE FLOCK OF SKUAS STERCORARIIDAE NEAR ABERDEEN (SCOTLAND), SEPTEMBER 1988.

Aansluitend op het onderzoek naar de verspreiding van zeevogels op de Noordzee door het Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee (NIOZ), worden regelmatig waarnemers van de CvZ in de gelegenheid gesteld zeevogeltellingen te verrichten aan boord van de 61 meter lange trawler MS Tridens. Van 19 tot en met 23 september 1988 werd meegevaren op een reis langs de Britse oostkust in het kader van de Haringlarvensurvey door het Rijksinstituut voor Visserij Onderzoek (RIVO, IJmuiden). Tijdens deze zeevogeltellingen troffen de auteurs een opmerkelijke groep jagers aan in een gebied met hoge dichtheden zeevogels, ongeveer 20 nautische mijlen ten oost-zuidoosten van Aberdeen (Schotland). Tussen 10.50 en 11.50 GMT werden in een strook van 56°38,9 NB, 01°29,0 WL tot 56°50,9 NB, 01°31,1 WL de volgende aantallen zeevogels waargenomen:

Noordse Stormvogel	Fulmarus glacialis	70
Grauwe Pijlstormvogel	Puffinus griseus	15
Jan van Gent	Sula bassana	18
Middelste Jager	Stercorarius pomarinus	20
Kleine Jager	Stercorarius parasiticus	15
Kleinste Jager	Stercorarius longicaudus	32
Grote Jager	Stercorarius skua	24
Grote Mantelmeeuw	Larus marinus	3
Drieteenmeeuw	Rissa tridactyla	57
alk/zeekoet	Alca torda/Uria aalge	80
Alk	Alca torda	247
Zeekoet	Uria aalge	954
Papegaaiduiker	Fratercula arctica	2

De jagers werden verspreid in dit traject waargenomen in kleine groepjes. Onder de Grote Jagers werden 8 adult en 2 juveniel vastgesteld, bij de Middelste Jagers 8 adult lichte fase, 3 onvolwassen lichte fase en 2 juveniel gestreepte fase. Onder de Kleine Jagers werden 2 adult lichte en 4 donkere fase, 1 onvolwassen lichte en 1 donkere fase, 1 juveniel donkere en 6 gestreepte fase waargenomen en van de Kleinste Jagers 18 adult lichte fase en 14 juveniel. De Kleinste Jagers waren ongetwijfeld van Scandinavische origine, gezien de tot de borst doorlopende donkere buik. Veel volwassen exemplaren waren nog in zomerkleed en in het bezit van hun lange verlengde staartveren. Bij de overige jagers werd al rui naar het winterkleed vastgesteld, hetgeen de determinatie, zoals in dit jaargetijde gebruikelijk, niet vereenvoudigde.

Gerichte verplaatsing van de jagers werd niet vastgesteld; kennelijk ging het om een lokale concentratie. De waargenomen vogelconcentratie bevond zich op de grens van gemengd kustwater en gestratificeerd Atlantisch water. Dit front, doorgaans beschreven als het 'Aberdeenfront' kon aan boord gemakkelijk worden herkend door de hoge primaire productie ter plaatse (plankton bloei). Behoudens hoge concentraties

phytoplankton werden echter geen bijzonderheden geregistreerd. Haringen en andere vislarven, studie object van de RIVO-survey, waren niet bijzonder algemeen (pers.comm. A.Corten, RIVO) en ook werden niet bijzonder veel scholen pelagische vis vastgesteld (echolocatie aan boord). Alleen de Grote Jager werd actief fouragerend waargenomen. Kleptoparasitair gedrag werd bij alle soorten gezien, maar er kon geen enkele succesvolle actie worden genoteerd.

Bijzonder is niet zozeer het grote aantal jagers, maar vooral de soortsaanstelling. Het samen voorkomen van de vier jagersoorten in dergelijke aantallen in een groep is hoogst ongewoon, niet alleen in de Noordzee. Alleen in invasiejaren worden Middelste en Kleinste Jagers wel tegelijkertijd trekkend gezien. Het voorkomen van een zo grote groep Kleinste Jagers in de Noordzee in de herfst is eveneens een unicum (cf. Tasker et al. 1987). Spoedig na deze waarneming verschenen in alle landen rondom de Noordzee (meest volwassen) Kleinste Jagers voor de kust. In Denemarken werden zelfs 40 exemplaren op een dag gemeld (H. Skov (Ornis Consult) pers.comm.), maar ook in Nederland werden in de loop van september en oktober enkele tientallen exemplaren gezien. Een zo talrijk voorkomen van de Kleinste Jager is in de 16 jarige geschiedenis van de CvZ niet bekend.

Summary Seabirds were counted during the herringlarvae-survey on board of the fishery research vessel MV Tridens along the British east coast from 19 to 23 September 1988. Some 20 miles off the coast of Aberdeen (East Scotland) very high densities of seabirds were recorded at the Aberdeen-front (indicated by phytoplankton bloom) on 21 September 1988. In one hour time, on a transect running from 56°38,9 N, 01°29,0 W to 56°50,9 N, 01°31,1 W no less than 91 skuas were recorded including all four North Atlantic species in almost equal numbers (listed above). In this area rich primary production was observed, but schoolfish such as Herring or Sprat was found not particularly common (indicated by echosounder), nor were herringlarvae or larvae of other fish species (subject of study on board). Mixed flocks of all species of skuas are highly unusual and a flock like the one recorded is highly remarkable, not only for the North Sea. Following this observation, Long-tailed Skuas were observed in many countries surrounding the North Sea.

Tasker, M.L., Webb, A., Hall, A.J., Pienkowski, M.W. & Langslow, D.R. 1987. Seabirds in the North Sea. Seabirds At Sea Team, Nature Conservancy Council, Peterborough.

C.J. Camphuysen, CvZ, Perim 127, 1503 GB Zaandam en J.E. den Ouden, CvZ, Diamantstraat 22, 1074 GD Amsterdam.